

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**ДИДИКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З
ТЕКСТОМ**

**Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія (англійська)»
ОС — бакалавр**

Виконавець: Нюл І.І.

студент V- курсу групи ФА-5 (з)

_____
(підпис)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, ст. викладач Кончович К.Т.

_____
(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедрою:

д. пед. наук, доц. Теличко Н.В.

_____
(підпис)

« ___ » _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ТЕКСТОМ.....	5
1.1. Комунікативна компетентність молодших школярів як дидактична проблема.....	5
1.2. Текст як дидактичний засіб формування комунікативної компетентності молодших школярів.....	12
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ТЕКСТОМ.....	21
2.1. Аналіз дидактичного забезпечення з проблеми формування комунікативної компетентності молодших школярів.....	21
2.2. Дидактичні умови формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом	25
Висновки до розділу 2.....	43
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку суспільства вимагає вдосконалення змісту й технологій педагогічної освіти в Україні, пошуку нових шляхів і ресурсів покращення освітньої системи.

Стандартизована освіта визначає нові підходи до навчання української мови, ураховуючи Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти та Державний стандарт початкової освіти. Відповідно до чинних програм з української мови головною метою курсу є формування в учнів комунікативної компетентності шляхом засвоєння доступного і необхідного обсягу знань з мови, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності, вироблення вмінь працювати з текстами, здійснювати пошук інформації з різноманітних джерел, використовувати її в самостійно створених текстах різних типів, стилів і жанрів, оскільки текст є найвищим щаблем мовної системи, найвагомішим чинником комунікативного та інформаційного впливу.

Грунтовне вивчення наукових джерел з обраної теми, аналіз результатів дидактичних напрацювань учених дає змогу представити текст як предмет навчання (те, чого потрібно навчити), як засіб навчання (те, яким способом навчати), як продукт навчання (самостійно створені учнями тексти), як результат навчання. Текст може бути повідомленням, інструкцією, формулюванням задачі, зображенням, виконувати функцію допоміжної ілюстрації.

Вітчизняними та зарубіжними дослідниками розглянуто різні аспекти формування комунікативної компетентності: психолого-педагогічні передумови мовленнєвої діяльності (Л. Виготський, П. Гальперін, Д. Ельконін, О.О. Леонтьєв та ін.); розвиток мовлення учнів молодшого шкільного віку (В. Бадер, Л. Варзацька, М. Вашуленко та ін.); основні закономірності розвитку мовлення (І. Зимня, Т. Ладиженська, М. Львов, М. Стельмахович та ін.); комунікативний підхід до вивчення української мови (О. Біляєв, Т. Донченко, Л. Скуратівський, В. Мельничайко, М. Пентилюк та ін.). Сучасні дослідники (М. Вашуленко, О. Савченко, Я. Кодлюк, О. Мельничайко, І. Осадченко, М. Пентилюк, М. Стельмахович, Л. Скуратівський та ін.) вирішують проблему вдосконалення шкільних підручників для початкової школи, впровадження інноваційних технологій навчання з метою ефективного впливу на формування комунікативної компетентності молодших

школярів, визначають дидактичні умови організації співпраці учителя й учнів початкової школи.

Незважаючи на певні здобутки в дидактиці щодо формування комунікативних умінь і навичок в учнів, питання розвитку комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом потребує подальшого вирішення. Цим і зумовлена **актуальність дослідження** визначається.

Об'єкт дослідження – процес формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом.

Предмет дослідження – дидактичні умови формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом в освітньому середовищі початкової школи.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати дидактичні умови формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі **завдання**:

1. Здійснити дидактичний аналіз наукових джерел з проблеми формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом, визначити понятійно-термінологічний апарат дослідження.

2. Виявити дидактичні умови формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом.

Досягнення означеної мети та розв'язання поставлених завдань здійснювалися через застосування таких **методів дослідження**: теоретичних; емпіричних.

Практичне значення одержаних результатів полягає в: створенні комунікативно орієнтованих завдань, комунікативних тренінгів, навчальних проєктів, які передбачають формування комунікативної компетентності молодших школярів на засадах текстоцентричного та інтегрованого підходів.

Структура роботи. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 247 сторінок.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Здійснений аналіз літератури з проблеми дослідження дав змогу визначити зміст понять «компетенція», «компетентність», «комунікативна компетентність», «текст», «навчальний текст». Уточнено поняття «комунікативна компетентність молодших школярів» як інтегративну якість учня, що передбачає єдність набуття комунікативного досвіду через формування мотиваційної основи спілкування; оволодіння компетенціями здійснювати комунікативну діяльність у процесі навчання, в позаурочній діяльності, під час роботи з текстом у всіх її видах: слухання, говоріння, читання, письмо, розуміння чужої і створення власної програми комунікативної поведінки, адекватної меті, ситуації спілкування, з урахуванням адресату і стилю мови; активізацію творчого продукування текстів різних типів, стилів і жанрів мовлення.

1. Охарактеризовано текст як дидактичне джерело формування комунікативної компетентності молодших школярів, як предмет, засіб, продукт і як результат мовотворчості, тобто як основна дидактично-комунікативна одиниця, на базі якої формуються комунікативні вміння й навички, пов'язані зі сприйняттям, осмисленням (розумінням) авторського тексту і з продукуванням (створенням) власного.

Виявлено й теоретично обґрунтовано сукупність дидактичних умов, що зумовлюють ефективне формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом, та дали змогу розробити відповідну технологію: забезпечення сталого мотиваційно-спонукального діяльнісного середовища для розвитку інтересу до читання, формування читацької компетентності молодших школярів як основи для успішного спілкування учнів початкової школи; психологічна та дидактична готовність учителів початкових класів до опанування та впровадження результатоспрямованої дидактичної системи, що передбачає розвиток комунікативної діяльності учнів на текстовій основі на засадах інтегрованого підходу до навчання; створення адаптованого середовища для забезпечення соціокультурного аспекту формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі роботи з текстом.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>